

Jaar-jaar bu nëbb la bu Saar Fukk ak Juróom-Benneel - Lim Wuñent ak Juroom-Benneent

Esekiel Limu Juróom-Ñaari

Jeff Pippenger

2026-08-12

Rëdditu yàgg yi ma ngi tudd “wërgu Yosiya” mi ngi tàmbalee ak réerug Israyil gu yàgg ga, bi ñu bañee Yàlla ngir mu nekk seen buur ci atum 1097 BC. Ñetti buur yu njëkk ya (Saül, Daawuda ak Sulaymaan) dañu leen xam ne dañu nguuru woon ñeent-fukk at, dale ci 1097 BC ba 977 BC. Ci deenjug Sulaymaan, réerug Yerobowam ak fukki xeet yi nekk ci bëj-gànnar àggal na sàrriñu ñetti buur yu njëkk ya, te tàmbali sàrriñu buur yi ci nguur gu bëj-gànnar ak gu bëj-saalum.

Ñetti buur yu jëkk yi da ñuy misaal ci yenn dëgg-dëgg yu bare, waaye benn ci yiw yu dëgg yi ñoo lëkkale ak moom mooy ñetti buur yu mujj yu Yuda—Yowiyaqim, Yowiyaakin ak Sedesiyas, ñoom itam di tegtal Siirus, Daariyus ak Artaserses. Siirus, Daariyus ak Artaserses itam di tegtal seen ñetti ndigal yi, yu yàggë diggante 536 BC ba 457 BC; ñoom itam di tegtal ñetti malaaka yi ci Peeñu 14, yi agsi ci 1798, 19 Awril 1844 ak 22 Oktoobar 1844, ku nekk ci sa bopp. Jaar-jaaru agsiwug ñetti malaaka yi ci Peeñu 14, dañu koy delloo ba ci benn araf bi ci jamono jiiirug téj giirug téeméeri ak ñeent fukki junni ak ñeent fukki ñaar, ba tax mu xamle ne sàrtu waxu Yàlla bi tàmbalee ak diwlinug Sawul ngir mu nekk buur, di àgg ba ci mujjam bi kanam, su ko diiñ biu noteen diññal ci ndigalu Dimaas bu gaaw a ñëw. Sàrt bi dafa boole yiwu buur Yosiya, bi dellu ba ca rebelu Yeroboam ca Betel ak Dan ci atum 977 BC.

Ñaar fukki ak ñaar

Yeroboam yor leeru ñaar-fukk ak ñaar, ndaxte moom nguuru na ñaar-fukk ak ñaar at; loolu moo tax seedeem jukkoo ak jaar-jaari mboolem xew-xew yi ñu tektale ci leeru ñaar-fukk ak ñaar, mi di misaalu booloo Yàlla ak nit, ni ko gisale gis-gisu Daniel bu ñuy wax marah ci bés bu ñaar-fukk ak ñaar, ak lim bi di ñaari téeméeri ak ñaar-fukk, bi ñaar-fukk ak ñaar di saraxefukki benn céram.

Te fan yi Yarobam nguuru woon, ñaar-fukk ak ñaar at lañu doon; te mu nelaw ak ay baayam, te Nadab doomam doon buur ci wuutoom. 1 Kings 14:20.

“Bennoo-benn” bi, buy teewal bennu Yàlla ak nit, mooy liggéeyu Almasi bi tambalee 22 Oktoobar, wala weeru fukkée bi (Gregorian); fukk yoon ñaar-fukk ak ñaar moo tollu ci ñaar téeméer ak ñaar-fukk. Jeroboam samp na ay sarxal yu dëggul ci Betel ak Dan ñoom ñaar, te moo tax mu nekk misaal bu jamono ju dul dëgg ju Dibéer, ci jukkoo ak booleb mbooloom gëm-gëm ak réew mi (Betel: maanaam mbooloom gëm-gëm) ak nguurug àtte bi (Dan: maanaam àtte).

Noonu Yerobowam dafa tabax Sekem ci tundu Efrayim, te dëkk fa; gannaaw loolu mu génñ fa, tabax Peniyel. Te Yerobowam wax ci xolam ne: Léegi buur gi dina dellu ci kër Daawuda. Bu

xeet wii demée jëkk ci kër Aji Sax ji ci Yerusalem ngir sarax, kon xolu xeet wii dina dellu ci seen sang, maanaam ci Rexabowam buur bu Yuda; dinañu ma rey, te dellu jëm ci Rexabowam buur bu Yuda. Moo tax buur bi gëstu, te def ñaari nag yu wurus, ne leen: Dafa metti ngeen yéeg Yerusalem; xoolleen seeni yàlla, yéen Israyil, yi leen génne ci réewum Misra. Mu teg kenn ci Betel, te beneen ba mu ko teg ci Dan. Te loolu nekk bàkkaar; ndaxte nit ñi dem nañu sujjóot benn bi, ba ca Dan. Mu tabax itam kër yu tundu yu kawe, te def saraxkat yu bokkul woon ci askanu Lewi, jële leen ci biir xeet wi, ci ñi gën a suufe. Te Yerobowam sàkk benn màggal ci weeru juróom ñetteel ba, ci bés bu fukki ak juróom-ñeenteelu weer wa, mel ni màggal mi nekk ci Yuda, te mu sarax ci kaw altar bi. Noonu la defe woon ci Betel, di saraxal nag ya mu bind; te mu samp ci Betel saraxkat yi ci tundu yu kawe ya mu defoon. Noonu mu sarax ci kaw altar bi mu defoon ci Betel, ci bés bu fukki ak juróom-ñeenteelu weeru juróom ñetteel ba, maanaam ci weer wi mu sàkkoon ci xolam boppam; te mu sàkkal màggal ay doomi Israyil, te mu yéeg ci kaw altar bi, taal cuuraay. 1 Buur ya 12:25–33.

Ci jaar-jaarey taarixu tabaxal gi ñeel fukki giir yu bëj-gànnaru yi, am na woon benn ngàngóo gu ñu wone woon ba noppi ci Israayil, mooy seen bañ Yàlla ngir mu nekk seen Buur, te itam ci ngàngóoy Aaron ak wërr gu wurus gi. Ngàngóoy Aaron nekk na woon ci jaar-jaarey taarixu tabaxalu Israayil gu yàgg ga, te bu Jeroboam nekk ci jaar-jaarey taarixu tabaxalu fukki giir yu bëj-gànnaru yi. “Rëdd ci kow rëdd” Aaron, ni mu doon saraxalekat bu mag, dafay teewal mbooloom gëmkat yi, te Jeroboam, ni mu doon buur, dafay teewal réew mi. Ñaari ngàngóoy tabaxal yooyu ay rëdd lañu, te rëdd boobu jëfandikoo na it ngàngóoy tabaxal gi ñeel askanu Israayil ci seen bëgg ngir am buur nit.

490

Amna ñetti i jamono yu nekk ñeenti téeméer ak juróom fukk at ci jaar-jaaru sell bi téere Ezeziel di tegtal, te benn ci ñoom dafa booleek buur yi, beneen bi ak kër Yàlla ga, te beneen bi ak mbooloo mi. Ñetti jamono yooyu dajaloo nañu ak ñàkk déggalug Aaróon, (kër Yàlla ga), Saawul (mbooloo mi) ak Yerobowàm (buur bi). Ci ñetti misaal yi di yonent, saraxalekat ak buur, Saawul buur bi mooy kiñu xàmle ne dafa doon wax ci yonent, te Aaróon mooy saraxalekat bi, te Yerobowàm mooy buur bi.

Bi mu amee ba xamoon woon bu yàgg ne moom, gis ne, xoolal, muy wax kàddu Yàlla ci biir yonent yi, nit ña nekkante seen bopp naan: “Lii lu jot ci doomu Kish? Ndax Saül itam nekk na ci biir yonent yi?” Kenn ci waa bërëb boobu tontu ne: “Waaye kan mooy seen baay?” Moo tax mu nekk léebu naan: “Ndax Saül itam nekk na ci biir yonent yi?” 1 Samuel 10:11, 12.

Mbooloom gu daan ci ndam mooy ab yonent bu am ñetti fukk ak benn at, ak ab saraxalekat bu am ñetti fukk ak benn at, ak buur bu am ñetti fukk ak benn at, te ñooñu dañu leen tegtal ci Ezeziel mi tambalee ci atum ñetti fukk, ak Yusuf mi tambalee liggéeyam ci atum ñetti fukk, ak buur Dawuda mi tambalee nguuram ci atum ñetti fukk. Mbooloom gu daan ci ndam dañu ko tegtal ci juróom-ñett yu mujj yi ci téereb Ezeziel ni kër Yàlla ga feesal suuf si, te mbooloom gu daan ci ndam mooy Philadelphia, ji di juróom-ñettaat ba bokk ci juróom-ñaar yi.

Rëddum yoon Yosiya bu yonent ci atum waxu Yàlla mi tàmbalee ci 977 balaa Kirist mooy jeex ci yoonu Dibeer bu di ñëw léegi. Sellal ak tàggat ga ñaar fukk ak ñeenti junni nit ñaari téeméeri ak ñeenti fukki junni ñi, mi tàmbalee ci 31 Desàmbar 2023, dafa tàmbalee ba Mikael wàcce ngir dekkalati ñaari seede yi nekk ci Peeñu Yowaana fanweer fukk ak benn. Atum 2023 agsi na ñaari fukk ak ñaar at gannaaw 11 Sàttumbar 2001, ni itam yoonu Alien and Sedition Acts yu 1798 agsee ñaari fukk ak ñaar at gannaaw Declaration of Independence bi ci 1776. Nguuru Yeroboam bu ñaari fukk ak ñaar at tàmbalee na ci 977 balaa Kirist, ba waxu Yosiya joxee ku. Ca jamono jooju, yonent bi déggadiul bi nekk ci 1 Buur ay fanweer fukk ak ñett, dafa daje ak mbëggeelub bàkkaar. Yeroboam, ni Muusaa daje ak bàkkaar Aaróon, te Samiyel daje ak mbooloo mi bëggoon buur. Jëfandikoo yu jaare ci mbaakkaar yu dëkkaloo taxawug ndombo, yi xibaaru yonent bi déggadiul bi, Muusaa ak Samiyel di tegtal, dañuy tegtal yuuxu réy bu malaaka bu ñetteel bi ci yoonu Dibeer. Mooy bataaxalub waare gi xonxal di yégle, te biir jaar-jaaru Yeroboam mi ngi feeñ ni kàddug wax ju jëm ci Yosiya wu ànd ak “tektal.”

Te xool, nit ku Bàyyi Yàlla njëwee dëkk Yuda ngir Betel ci kàddug Aji Sax ji; Yeroboam taxawoon na wetu sarxalukaay ba ngir taal cuuraay. Mu wax ci sarxalukaay ba ci turu kàddug Aji Sax ji, ne: Yaw sarxalukaay, sarxalukaay, lii la Aji Sax ji wax: Xool, ab xale dina juddu ci kër Daawuda, te dina tudd Yosiya; te ci yaw laay rendi sarax sarxalkati bérab yu kawé yi, ñiy taal cuuraay ci yaw, te yaxu nit ñi dees na leen lakk ci yaw. Te bés booba itam mu joxe ab kéemaan, ne: Lii mooy kéemaan bi Aji Sax ji wax: xool, sarxalukaay bi dina xar, te dóomu sarax yi nekk ci kawam dinañu tuuru. Bi buur Yeroboam dégge wax ji nit ku Bàyyi Yàlla jaaree ci sarxalukaay bi nekk Betel, mu jox loxoom ca sarxalukaay ba, ne: Jàppleen ko. Te loxoom loo xippiwoon ci moom wow, wow na ba mēnatul woon ko dello ci moom.

Sarax bi itam itamoon na it, te pënd ba saxee ci kaw sarax ba, ni kooku nit ku Yàlla ba joxe woon mandarga ga ci kàddug Boroom bi. Noonu buur ba tontu ne nit ku Yàlla ga: “Ñaanal ma léegi kanamu Boroom sa Yàlla, te nga ñaanal ma, ngir sama loxo dellusi maat.” Nit ku Yàlla ga nag ñaan Boroom bi, te loxob buur ba dellu ci moomaat, nekk ni mu nekkoon bu jëkk. Buur ba neeti nit ku Yàlla ga: “Ànd ak man sama kër, nga daldi féexal sa bopp, te dinaa la may pey.” Waaye nit ku Yàlla ga ne buur ba: “Bu ma laa mayoon genn-wàllug sa kër, duma dugg ak yaw, te duma lekk mburu mbaa naan ndox fii: ndaxte noonu la ma santoon ci kàddug Boroom bi, naan: ‘Bul lekk mburu, bul naan ndox, te bul dellu jaaraat ci benn yoon wi nga jaaroon ngir ñëw.’ ” Noonu mu dem yeneen yoon, te delluwul ci yoon wi mu jaaroon ngir ñëw Betel. 1 Buur 13:1–10.

Bañug Yàlla bañ na lekk ak Yeroboam doonte sax mu ko jox ndigalug “genn-wàll ci sa kër,” te loolu méngoo na ak diggébu Erodd mu wax Salome ne dina ko jox genn-wàll ci ay nguuram.

Ba beneen bés bu yomb agsi, Erodd ca bésu juddu dajale reeram ngir ay sangam, ay kilifay xare yu mag, ak ñi gën a màgg ci Galile; te bi doom ju jigéen ju Erodiya boobu duggée, fecc, neexal Erodd ak ña toogoon ak moom, buur bi ne waxambaane bi: Ñaan ma loo bëgg, te dinaa la ko jox. Mu giñal ko ne: Loo ma ñaan, dinaa la ko jox, ba ci genn waajur gu nekk ci sama nguur. Mu génn, ne ndeyam: Lan laa war a ñaan? Mu ne ko: Boppu Yaxya miy Sóob. Mark 6:21–24.

Dige Herod mi defe ci gennam. Herod mooy misaalu Room, te fukki buur yi ci Peeñu Yowaana fukk ak juróom-ñaar ñu ngi leen misaale ak jaaxleem Room bi ci fukk ci Danyeel saar ñaareel ak fukk baaraami tànk yi ci saar ñaareel. Gennamam mi dañu koy màndargaale bu nguur gu juróomeel gi wuutuwoon ak nguur gu juróom-ñaareel gi ci yoonu Dibeer, te ci lii la nekk gennam Mbootaayu Xeeti Àddina bi ni mooy nguur gu juróom-ñaareel gi ci waxi bàyyi-Biibël. Ci yoonu Dibéer wu léegi di ñëw, fukki buur yi, ñi Jerobowam di misaale ak fukki giiru bëj-gànnar, dañuy déggoo jox rabam seeni nguur benn waxtu ci Peeñu Yowaana «fukk ak juróom-ñaar».

Ndax Yàlla def na ci seen xol ngir ñu matal coobareem, te bokk benn xalaat, jébbal buur-guur gi ñu am ci rab wa, ba kera waxi Yàlla di mat. Peeñu 17:17.

Bala ñuy jël ci kanam waxu Yekeskel ci saar ñeenti ba noppi, dinañu xamle “fukk ak ñett” yoon yi Yekeskel di waxe boppam jant bi ci yoon wu jub. Fukk ak ñett yooyu waymark dafay tasu ci anam gu mag diggante àddina ak askanu Yàlla. Àddina, bi Misra di teewal, ñu ko teg ci jant bu jub juróom-benn yoon, te Tir itam ñu ko wax benn yoon; te ci juróom-benn yoon yeneen yi Yerusaleem mooy mbir mi ciif. Téere bi tambalee na ci atum 592 BC, te loolu mooy atum fanweeri fukki jubili bu ñaareel fukk ak juróom-ñaareel; te saar ñent-fukk, kàddu gu njëkk gi, dafay xamle 22 Oktoobar 573 BC ni mu doon jeexitalu surga gu jubili ga. Surga gu jubili gi moo di teewal waxtu muure jiir gi ñetti fukki junni ak ñent-fukki junni ñaar ci 9/11 ba ca yoonu Dibeer bu bëgg-a-ñëw, te loolu it mooñu ko teewal ci benn fractal bu nettali taarix boobu sax, tambalee ci 31 Desambar 2023 ba ca yoonu Dibeer bu bëgg-a-ñëw. Ñaari jamono yooyu ñoom ñaar ñu ngi amoon seeni misaal ci diggante 11 Ut 1840 ba 22 Oktoobar 1844.

Ci 11 Awoot 1840, kenn ci Yeesu Kirist moom ci boppam wàcce woon ni malaaka bu mag bu Wax ju Sell bi wax ci Ndànk 10, mi indi téere bu tuuti bi nit ñi Yàlla di bokk war a jël te lekk ko. Malaaka boobu moom mi ngi dellu wàcce ci 9/11 ngir ràññee tàmbali waxtu tëj gi. Malaaka boobu itam wàcce ci 31 Desambar 2023 ngir dekkalati ñaari seede yi ñu reyoona ca mbedd mi ci dëkk boobu mag bu Sodom ak Misra, fa it Boroom bi dafa feeñuñu ko. Wàcc ga moomu mooy màndargaal jamono ju tëj gi di jeex. Ci biir jamono ju fractal ju 31 Desambar 2023 ba ca yoonu Dibeer ba, Esekiyel, saraxalekat ba, ñu ko jox ag peeñu ci kër Yàlla ga nekk asamaan. Ca waxtu woowu, ñu ko def luul, te du wax ludul bu Yàlla ko santanee mu def ko. Nekkinam loolu di sax ba ca yoonu Dibéer bu bëgg a ñëw ga, mi ñuy màndargaal ak tasug Yerusaleem.

Ni mu mel ni ak Yowaan, Esekiel itambalee ngir mu jël téere bi nekkoon ci loxob malaaka mi wàcce woon ci Peeñu 10, te itam ñu wax ko mu lekk téereb jooy, naqar ak alkande.

Waaye yaw doomu nit ki, déggal li ma lay wax; bul ñëw ci say bopp ni kër ga réy ci ñàkk dégg. Ubbi sa gémmiñ, te lekk li ma lay jox. Bi ma xoolé, gis naa loxo bu ñëw ci man; te xoolal, téere bu wëróor nekk ca biir. Mu daldi tàllal ko ci samay kanam; te bindoon na ci biir ak ci bitiit; te li ñu ci bindoon mooy jooy, ak naqar, ak musiba. Ezekiel 2:8–10.

Bataaxal bi dañu ko tegtal ni ab bataaxal bu ñetti wàll, noonu mu nekk misaal bu bataaxalu ñetti malaaka yi ci Peeñu Yowaana fukki ñeent. Kon nag, mooy bataaxalu tëj gi ci ñetteelu malaaka bi, miy tëj ñi nekk ci biir Yerusaleem te di jooy ak naqar ndax bàkkaar kèrgëm gi ak réew mi, ni ñu ko tegtalee ci Saaru Ezekiyel juróom-ñeent ak ci Peeñu Yowaana juróom-ñaareel.

Te ndamu Yàlla Israyil jóg na ci kaw kerub ba fa mu nekkoon, dem ba ci buntuk kër gi. Noonu mu woo góor ga sol yére wu lino, mi nga xam ne dafa yor bëtu bindkat ba ca wetam; te Boroom bi wax ko ne: “Jaaral ci biir dëkk ba, ci biir Yerusaleem, te nga def màndarga ci jë ci kanamu góor ñi di naqar tey yuux ndax yépp njubadi yi ñuy def ci biiram.” Ezeziel 9:3, 4.

Ñi nuy jot kañ ñiir yi, dañuy jooy ndax bàkkaar kerk bi ak bàkkaar réew mi, te seede Ezeziel dafay lëmmoo ci tariixu Yerusaleem ak Ejipt, te ñoom ñooy misaalu kerk bi ak àddina si.

“Lawu ragal Yàlla sàнкуwu ko kàttanam yépp. Ca jamono ji muccug kërceen ak nàqarsam gëna réy, ndaw mbooloo mi taxaw ci leer gi dinañu di jooy te jàmbat ndax yàqute yi ñuy def ci réew mi. Waaye gëna ci lu ëpp, seeni ñaan dinañu yéeg ngir kërceen gi, ndaxte ay cëram di roy doxalin àddina si. ...”

“Sant bi mooy lii: ‘Jàll ci biir dëkk bi, ci biir Yerusaleem, te nga def màndarga ci kanamu góor ñi di ñaawlu te di jooy ndax mbooloom yëf yu ñaaw yi ñuy def ci biiram.’ Ñi di ñaawlu te di jooy yooyu daan nañu yégle ay waxi dund; daan nañu yedd, xelal, te ñaan ak woot. Am ñenn ñi daan toroxal Yàlla tuub nañu te toroxal seen xol fa kanamam. Waaye ndamlu Boroom bi jógewoon na ci Israyil; doonte ñu bare daan nañu sax ci yëngu-yënguy diine, dooleem ak nekkinaam dañoo feeñul woon.” Testimonies, volume 5, 209, 210.

Ciir téerey jooy yi, jooy ak naqari gi muy misaal ñetti malaaka yi nekk ci Peeñu 14, jooy yi ak naqar yi mooy malaaka bu njëkk ak ñaareel bi, te ñetteel bi mooy yëgleb naqari gi, muy misaalu ngelaw lu bëj-gànnar gi ñuy téye ci dooleem ndax ñenti malaaka yu téye yi nekk ci Peeñu 7.

Esipt

Ci téereb Esékiel, amna fukki fanweeri bés yuñu tudde. Njëkk ci bés yi jëm ci Misra moo di Esékiel 29:1, te moo tekki atum 587 bala Kirist.

Ci ñeenteel at, ci weeru fukki ba, ci bésu fukki ak ñaaru weer wa, kàddug Boroom bi dikkal na ma ne: “Doomu nit ki, jublu sa kanam ci Firawna, buurub Misra, te nga wax ci turu Yàlla ci sa kaw, moom ak Misra mépp. Waxal te nga ne: Nii la Boroom bi Yàlla waxe: Xool, maa ngi ci sa kaw, yow Firawna, buurub Misra, mbind mu mag mi nekk ci biir dexam yi, mi wax ne: ‘Sama dex moom sama bopp la, te man laa ko defal sama bopp.’” Esekiyel 29:1–3.

Aat 587 BC mooy atum xeeti bi, mi tàmbalee woon atum ak genn-wàll lu jiitu yàqug Yerusaleem. Ca jamono jooju Ezeziel yégle ne Yàlla dina daanu Misra, te daanug boobu dina won askanu Yàlla seen dofug kóolote gi ñu defoon ci nàga Misra. Ci mujjum xët wi ñu wax ne dinañu jox Misra Babylona, noonu di leeral kañ la fukki buur yi jox seen juróom-ñaareelu nguur gu ci waxi yonent yi ci Biibël ci Babylona bu tey ji—juróom-ñetteelu nguur ga bokk ci juróom-ñaari nguur yi. Yonent boobu mat na “fukk ak juróom-ñaari” at gannaaw ga, maanaam ci atum 571 BC, ni ñu ko tekke ci mujjum xët wi. Kon nag, xët 29 am na bu njëkk ak bu mujj ci ay màndargay waxtu yu jëm ci Misra.

Ba te amoon ci at mu ñaar-fukk ak juróom-ñaareel, ci weer wu njëkk, ci bés bu njëkk bu weer wa, kàddu Boroom bi ñëw ci man ne ma: Yow, doomu nit ki, Nebukadnesar buurub Babilon dafa taxawal ay xarekatam ci liggéey bu réy ngir Tirus; bopp bu nekk mu daldi wex, te gët bu

nekk mu daldi xañu; waaye amul pey, moom ak ay xarekatam, ci Tirus, ndax liggéey bi mu ko liggéeyal. Moo tax noonu la Boroom bi Yàlla waxe: Seetal, dinaa jox suuf si, dëkku Misra, Nebukadnesar buurub Babilon; dina yóbbu mbooloom, dina jël ay alal yu ñu sàcc, dina jël ay nangu; te loolu mooy doon peyam ngir ay xarekatam. Jox naa ko suuf si, dëkku Misra, ngir liggéey bi mu liggéey, ndax ñoom da ñu liggéeyaloon man, ki la Boroom bi Yàlla wax. Ci bés boobu dinaa tax ba kàttanu kër gi Israayil saxaat, te dinaa la may ubbeeku gémmin ci seen biir; te dinañu xam ne man maa di Boroom bi. Esekiyel 29:17–21.

Atum fukki atum weer ci benn ci ñaareel fan ak juróom-ñett ci téereb Ezekiel mooy bes bu mujj ci ñetti fan yu ëpp ci bés yi, te moom rekk moo dal gannaaw 22 Oktoobar 573 BC. Mu ngi tektal waxtu wi buur bu bëj-gànnar bi ci Daniel 11:42–43 di jot Misra, te itam di fësal bérab ba fukki buur yi di jox seen juróomeel nguur nguur gu juróom-ñaareel gi, gi boka ci juróom-ñaareel yi. Loolu mat na waxtu wi “wàllug kër gi Israeel” di saxsi. Ci Isaaya, Israeel saxsi na ci bés bu ngelawlu penku bi.

Ñi boka yi jóge ci Yàqub dinañu sàmpu ccam; Israyil dina sax, dina meññ, te feesal kanamu àddina ak doom. Esayi 27:8.

Bu Yekeskeel 29:17 matalee, te mbind mu Misra bi joxe ci rab wu paap bi ci yoonu dibeer bu agsi ci lu gaaw, ndoxum tawfex bu mujj bi dina wacce ci Israayil te amul natt. Noonu la ndox moomu tãmbalee ci 9/11 ni tuuti wersaag, ni ko Kirist doon misaalal ba mu wol ci ay taalibeem ginnaaw ba mu delloo ci suuf, gannaaw ba mu yéegoon ca Baayam topp ndawteem.

“Jëf ji Almasi defoon ci bi mu xeeñee ci kaw ay taalibeem Xelum Mu Sell mi, te mu jox leen jàmmam, mel na ni ay tuut-tuut ndox la woon lu jiitu ndox mu bare mi war a ñëw ca bésu Pentekot ba.” Spirit of Prophecy, volume 3, 243.

Yoon Eliisé yeeg ci mbëggeel Misra, te ñu wax ko ci atum 587 BK, mooy at mi ñu doon ëmb dëkk ba, te gannaaw “fukk ak juróom-ñaari” at, yoon wi mat na. Mu mat ci jamono ji limu “fukk ak juróom-ñaari” di tekki, noonu muy tegtal jaar-jaaru nettali bu nēbbu bu ayu benneel-fukk ci Danyeel juroom-benn. War na a mat ci jamonoy tēj bi ñuy tēj téeméer ak ñeent-fukk ak ñeent-junni ñaar-fukk ak ñeent, ni ko wone ci saar bi juróomeelu ci Ezekiel. Ci jamonoy tēj bi, taw bu mujj gi ñu sotti ko, njëkk ni wuccu ndox ci 9/11, te gannaaw loolu muy sotti gu mat ci yoonu Dibeer. Mu mat, ni Esayi waxe ko, ci “bësu ngelawu penku,” te Islaam mooy ngelawu penku, te Islaam mooy ñetteelu “alku.” Ndaw yi Ezekiel wara lekk doon na yégle bu ñett yaxa, te xaaj bu ñetteel ba mooy yégleb alku.

Fukki 13 yégle yi Esekiyel tēraloon na ñēwoon ci mbaatug Yerusaleem, Misra ak Tir. Yépp dañuy wax ci nduggal, ni ko limu “13” di tegtal.

Nunuy xoolaat ci waxtu-bindu Ezekiel ci beneen maqaal bi di ñëw.